

EDUSKUNNAN VASTAUS 2/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2001 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laiksi työntekijäin eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 251/2001 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 1/2002 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 2 § ja 10 a §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 2 § laeissa 707/1965, 257/1981, 607/1984, 559/1993, 1482/1995 sekä 1057/1997 ja 10 a §:n 3 momentti mainitussa laissa 559/1993, sekä

lisätään lakiin uusi 1 d §, seuraavasti:

1 d §

Työsuhteessa olevana pidetään myös johtavassa asemassa olevaa osakeyhtiön toimihenkilöä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa olevaa henkilöä, ei kuitenkaan,

1) jos johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö joko yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa enemmän kuin puolet yhtiön osakepääomasta;

2) jos 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden omistamien osakkeiden äänimäärä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden äänimäärästä;

3) jos muussa yhteisössä johtavassa asemassa olevalla henkilöllä on katsottava olevan yhteisössä sanottua vastaava määräämisvalta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön sellaista osakasta, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön sitoumuksista, ei pidetä tätä lakia sovellettaessa työsuhteessa olevana.

2 §

Työsuhteen ei katsota keskeytyneen yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumisen johdosta.

Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitettun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työsuhteen jatkuessa työnteko ja palkanmaksu ovat yhdenjaksoisesti keskeytyneinä enintään vuoden ajan, työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneinä yhdenjaksoisesti kuitenkin yli vuoden ajan, työsuhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta työntekijälle on viimeksi maksettu eläkepalkkaan 7 e §:n mukaisesti luettavia eriä mainitun vuoden kuluessa työntöön ja palkanmaksun keskeytymisestä.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa sen jälkeen, kun työsuhte on päättynyt 2 momentin perusteella, katsotaan hänen olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkessaan työntekoa osa-aikatyössä.

Jos työntekijän työansio on työsuhteen vielä jatkuessa vähintään kuutena viimeksi kuluneena kalenterikuukautena kunakin ollut 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittua rajamäärää pienempi, työnantaja voi ilmoittaa tämän lain alaisen työsuhteen myös päättyneeksi aikaisintaan kuitenkin kuudennen kalenterikuukauden lopussa. Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei myöskään lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

Jos työntekijän säännöllisenä pidettävä työaika tämän lain alaisessa, vähintään kolme vuotta jatkuneessa työsuhteessa muuttuu muissa kuin 2—4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ja hänen palkkansa samalla alenee vähintään yhdellä neljänneksellä tai nousee vähintään yhdellä kolmanneksellä eikä työajan muutosta ole tarkoitettu tilapäiseksi, katsotaan työntekijän muutoksen jälkeen olevan uudessa työsuhteessa, jollei 7 d §:stä muuta johdu. Uuden työsuhteen katsotaan tällöin alkaneen sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana

muutos työajassa on tapahtunut. Työsuhteen ei kuitenkaan katsota välillä päättyneen, jos edellisessä virkkeessä tarkoitettun uuden työsuhteen alkamisesta ei eläketapahtuman sattuessa ole kulunut kahta vuotta.

Mitä edellä 5 momentissa säädetään, sovelletaan muiden edellytysten täytyessä myös silloin, kun muutos työajassa on tapahtunut asteittain, jos työntekijän tai työnantajan ilmoituksen johdosta tulee selvitetyn, että palkka on alentunut tai noussut sanotussa momentissa tarkoitettussa määrin enintään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä muutoksesta lukien. Vertailtaessa eri ajankohtien työansioita ne on tarkistettava 9 §:n mukaisesti. Sovellettaessa 5 momentin toista virkettä katsotaan työajan muutoksen tapahtuneen silloin, kun työaika ensimmäisen kerran muuttui.

Työsuhte, joka on jatkunut vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään sanotun vuoden lopussa. Jollei työsuhte ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täytyy. Työsuhdetta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jälkeen, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Työntekijän jatkaessa työntekoaan hänen katsotaan olevan uudessa työsuhteessa. Työsuhteen ei kuitenkaan katsota päättyneen, jos työntekijän palkka on tässä työsuhteessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen työsuhteen tässä momentissa tarkoitettua päättymistä, ja jos 7 d §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 5—7 momentissa säädetään työsuhteen päättymisestä, katsotaan työsuhteen jatkuneen yhdenjaksoisena 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä 4 §:n 4 momenttia ja 12 §:ää sovellettaessa.

10 a §

Asianomaisen työntekijän tai työnantajan hakemuksesta on eläkelaitoksen annettava päätös siitä, onko työsuhteeseen sovellettava 2 §:n 5 tai 6 momenttia ja myönteisessä tapauksessa vah-

vistettava näin päättyneestä työsuhteesta muodostuva vastainen eläkeoikeus.

Lain 2 §:n 2 momenttia sovelletaan työsuhteisiin, joissa työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet tämän lain tultua voimaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 1 §:n 2 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1282/2001, seuraavasti:

1 §

jän eläkelain (395/1961) 1 d §:n mukaisesti työsuhteessa olevana.

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan

6) henkilöä, joka harjoittaa 1, 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua toimintaa osakeyhtiön lukuun edellyttäen, ettei häntä ole pidettävä työnteki-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 19 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 655/2000, seuraavasti:

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2—3 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—

4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä

14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21,
21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Laki

yrittäjien eläkelain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 656/2000, seuraavasti:

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2—3 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa sekä 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa

sekä 14, 16, 17, 17 a—17 c, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Tällä lailla kumotaan yrittäjien eläkelain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettu laki (34/2002).

Laki

merimieseläkelain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 11 §, sellaisena kuin se on laeissa 1346/1990, 1595/1993 ja 1745/1995, seuraavasti:

11 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi palveluajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta erikseen aika työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Eläkkeeseen oikeuttavaksi palveluajaksi muunnetaan, siten kuin eläkekassan päätöksellä tar-

kemmin määrätään, lisäksi aika, jonka perusteella vastikkeena tai muuna vastaavana suoritettava ylityökorvaus maksetaan työsuhteen päättyessä. Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työ-

suhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitetun työkyvyttömyyden tai yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työsuhteen jatkuessa työnteko ja palkanmaksu ovat yhdenjaksoisesti keskeytyneinä enintään vuoden ajan, työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneinä yhdenjaksoisesti kuitenkin yli vuoden ajan, työsuhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta työntekijälle on viimeksi maksettu 16 a §:ssä tarkoitettuun eläkepalkkaan luettavia eriä mainitun vuoden kuluessa työntöön ja palkanmaksun keskeytymisestä.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa sen jälkeen, kun työsuhde on päättynyt 1 momentin perusteella, katsotaan hänen olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 14 b §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkessaan työntekoa osa-aikatyössä.

Työsuhteen ei 1 momenttia sovellettaessa katsota keskeytyneen yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumisen johdosta.

Eläkettä määrättäessä katsotaan kaikkien työntekijän saman kalenterivuoden aikana olleiden sellaisten työsuhteiden, jotka kestävät alle viisitoista päivää, muodostavan yhden työsuhteen.

Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei kuitenkaan lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

Jos työkyvyttömyys on johtunut sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka henkilöllä oli työsuhteen alkaessa, ei sitä työssäoloaikaa,

jonka alkamisesta työkyvyttömyyden alkamiseen ei ole kulunut vähintään yhtä vuotta, oteta huomioon työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä.

Työsuhde, joka on jatkunut vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään sanotun vuoden lopussa. Jollei työsuhde ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Työsuhdetta ei kuitenkaan päätetä enää, jos aika työsuhteen päättymisestä 14 §:ssä säädettyyn eläkeikään voi muodostua kolmea vuotta lyhyemmäksi. Työntekijän jatkaessa työntekoaan hänen katsotaan olevan uudessa työsuhteessa. Työsuhteen ei kuitenkaan katsota päättyneen, jos työntekijän palkka on tässä työsuhteessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen työsuhteen tässä momentissa tarkoitettua päättymistä, ja jos 16 d §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 7 momentissa säädetään työsuhteen päättymisestä, katsotaan työsuhteen jatkuneen yhdenjaksoisena työntekijän eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä 3 a §:ää ja 6 momenttia sovellettaessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

Lain 11 §:n 1 momenttia sovelletaan työsuhteisiin, joissa työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet tämän lain tultua voimaan.

Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 2002